

Szerb szokások

Medina Tolna megye egyetlen olyan települése, ahol szerb kisebbség él.

Ma 36 szerb nemzetiségű él a községben, de anyanyelvüket, vallásukat, kultúrájukat és hagyományaikat ma is ápolják, ők a szerb hagyományok őrzői.

1978 óta a régi szerb iskolában szerb klub működik. Itt van a már 8 éves szerb kisebbségi önkormányzat székhelye, és itt tartják hagyományos összejöveteleiket is, mint pl. a pünkösdi búcsú, az újév várás, a karácsony vagy a húsvét. A község neve cirill betűkkel is olvasható a falu határában, és a legfontosabb közintézményeken is kint van a cirill betűs felírás. A szerb kisebbségnek saját temetője is van.

Húsvét:

A medinai szerbek a hagyományok szerint minden évben nagypénteken takarítják a templomukat. A templombelsőt díszítő szötteket húsvét előtt mosásra, vasalásra kiadják a híveknek, akik azokat péntekre viszik vissza. Az ünnep előtt a temetőt is rendbe teszik. Nagypéntek éjszakáján a templomkertben őrzik Jézus sírját, virrasztanak, tüzet gyújtanak, kukoricát pattogatnak, halkán beszélgetnek. Nagypénteken még tart a böjt, nagyszombaton, hasonlóan a „többségi” húsvéhoz, ők is sonkát főznek és tojást festenek. A Feltámadásról (*Vaskrsenje*) - más felekezetektől eltérően - nem Nagyszombat este, hanem vasárnap kora délután emlékeznek meg. Ennek alkalmával körmenetet tartanak: háromszor megkerülik a templomot. A szerbek a Húsvét három napján így köszöntik egymást: *Hristos vaskrse!* (Krisztus feltámadt!), melyre a válasz: *Vaistinu vaskrse!* (Valóban feltámadt!)

Karácsony:

A medinai szerbek *vallása* ortodox keresztény (szláv nyelveken: pravoszláv) és ők is az Úr Jézus Krisztus születését ünneplik, így náluk is mise közben az örömhír szerb és ószláv nyelven hangzik el: Jézus megszületett! „*Hristos se rodi!*” A szerb házakban eredetileg nem szokás karácsonyfát állítani, de szokásosan így köszönnek: *Хријумос се роду! Желим све најлепше!*

A szerbek szalmát szórnak a földre, ebbe rejtik a gyerekek ajándékait is.

A Karácsony elengedhetetlen kelléke a kör alakú nagy kalács ”Veliki kolač”közepébe az úgynevezett rózsa kerül tésztából, ami megsütve rózsa alakban szétnyílik; ennek közepébe egy szétvágott diót helyeznek, melynek belsejébe piros szalaggal átszőtt bazsalikomot tesznek, továbbá díszítik kalász-, szőlővirág- vagy hordómintával melyek a bőség szimbólumai. A kalács rituális ételnek számít, és Karácsony első napján vagy Újévkor vágja fel a házigazda, miután háromszor megforgatta és meglocsolta borral. A vacsorát megelőzően egy kosárba kerül búza, árpa, kukorica, dió, aprópénz, piros alma, ráhelyezik a kalácsot, melléje pedig gyertyát állítanak; ezek a jólétet jelentik.

A másik jellegzetes étel a *Česnica*, amely hagyományosan többféleképpen készülhet, a szerencsét hozó aprópénz viszont nem maradhat ki belőle. Ilyenkor gyakran esznek főtt búzát darálva ”*koljivo*”. Ezt cukorral, dióval, fahéjjal, mazsolával és citrommal ízesítik, főtt mandulával díszítik.

A szerb karácsonyi asztal legfőbb tartozéka a böjti kalács, a „*zdrávje*” kenyér, Szenteste ebből kell ennie mindenkinek, emellett a hagyományos sütemény a „*gibánica*”, a mákkal, dióval, darált tökmaggal töltött pászkatésza.

A Szokics családnál halászlét főznek, és elkészül a díszes kalács is, melyet saját, kenyértésztájából készült tyúk-, szőlőfűrt-, búzakarász díszekkel ékesítenek, de ezt csak újévkor vágják fel. Karácsony első napján ebédre szárnyasból készült ételeket készítenek, és fontos gasztronómiai elem a „*csésznica*”, a rétestésztából készült, tejfölös, cukros tojással töltött tésztaféle, amelybe pénzérmét tesznek. Ezt törni szokás, és akinek a darabjában a

pénzérme van, az nem lesz pénzsűkében a következő évben. Karácsonykor egyébként a bőséget szimbolizálják az asztalra helyezett gyümölcsök, illetve az a tál, melyben búza van és gyertya. Mise a templomban van, amely szerb és ószláv nyelven folyik. A harangkongatásoknak ugyanis meghatározott rendben kell megtörténniük és a lelkipásztorok is imával készülnek a szertartásra az épület megszentelt részében. A férfiak és a nők a számukra kijelölt helyen hallgatják az istentiszteletet.

2014. július

A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

<http://www.csatolna.hu/hu/tolnamegye/muemlek/szerbtempl.shtml>

<http://www.muemlekem.hu/muemlek?id=8666>

<https://plus.google.com/115717652646412371482/about?gl=hu&hl=hu> (térkép)

<https://www.google.hu/search?q=szerb+templom+Medina&tbm=isch&tbo=u&source=univ&a=X&ei=FP3pUpruEMmRtQa3v4GwAQ&ved=0CEgQsAQ&biw=1280&bih=931> (képek)

http://hu.wikipedia.org/wiki/Medina_%28Magyarorsz%C3%A1g%29 (történelem)

<http://www.medinafalu.hu/fotoalbum-medinai-kepek/2010/szerb-templom/album/index.html>

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/altalanos/nepi_konyha/pages/005_magyarorsz_szerbek.htm (Mo-i szerbek)

www.medinafalu.hu

<http://www.youtube.com/watch?v=OjinosUWzds> (Szerb Pünkösöd Medinán)

Képek:

A nők és a férfiak a számukra kijelölt helyen hallgatják az istentiszteletet

Karácsonyi kalács *Veliki kolač* és főtt búzában álló gyertya

A *cesznica* szerb karácsonyi diós böjti sütemény

Megszentelés előtti „koljivo” főtt búza darálva

Szentelt „koljivo” szétosztáskor

Szentelt kalács „koljivo” osztása a templom kertben Pünkösdkor

Medinai szerbek templomuk kertjében

Szerb zenekar Pünkösdkor Medinán

Sárenác táncgyűttes egykor